

Värmdö kommuns sommarvandringar 2017

I flera år har Värmdö kommuns Kultur- och fritidsenhet arrangerat de populära sommarvandringarna, där sakkunniga ciceroner berättar om olika kulturhistoriska platser och företeelser runt om i kommunen.

Nytt för i år är att vandringarna är kostnadsfria. Ingen föranmälan krävs, men se till att infinna dig i tid på angiven samlingsplats och ta på dig promenadskorna. Ciceronen avgör hur stor grupp som kan tas emot. Vandringarna brukar vara i 1 – 1,5 timme. Våra ciceroner svarar gärna på frågor, så passa på att få ut så mycket som möjligt av vandringen.

Varmt välkommen!

Foto Värmdö kommun

Tisdag 27 juni kl. 16.00 – 17.30
Besök i Beatelunds parkanläggning

Foto Nodocka, Wikimedia CC BY-SA 3.0

Beatelund är med sin välbevarade bebyggelse och rekonstruerade trädgårdsanläggning en av landets mest representativa herrgårdsmiljöer från karolinsk tid. Dess barockträdgård med buxbomsinramade rabatter, parterrer och skulpturer är till största delen en rekonstruktion utförd på 1920- och 1930-talen med hjälp av en plan från 1670-talet och återfunna rester av dammar, kantstenar och växtlighet. I parken finns bl.a. en kinesisk pagod, ritad av Ragnar Hjort. Många av byggnadens ursprungliga målade trätak, dörröverstycken, tapeter och kakelugnar finns kvar. Beatelunds ägare Sten Westerberg berättar om platsens historia, parken och byggnadsbeståndet. **Träffpunkt:** Vid grindarna till Beatelunds herrgård kl. 16.00. **Ciceron:** Sten Westerberg, Beatelunds herrgård, beatelund.se.

Måndag 3 juli kl. 14.00 – 15.30
700 år på kyrkbacken för Värmdö kyrka

Värmdö är Stockholms skärgårds enda medeltida kyrka, med anor från 1300-talet. Fasadmurarna av råkilad granit och brett utstrukna vitkalkade bruksfogar, liksom de höga spåntäckta takfallen är karaktäristiskt för kyrkan. Kyrkogården omgärdas av en mur, vars stigluckor är från början av 1700-talet. Invändigt finns medeltida stjärnvalv och träskulpturer, men även avtryck från 1600-talets stormaktstid och en genomgripande förnyelse åren 1963–69. Värmdö kyrkomiljö presenteras av Rolf Hammarskiöld, bebyggelseantikvarie vid Stockholms läns museum. Kaffeservering i kyrkans regi håller öppet samma dag klockan 12–16.

Träffpunkt: Vid södra stigluckan Värmdö kyrka kl. 14.00. **Ciceron:** Rolf Hammarskiöld, bebyggelsesantikvarie vid Stockholm läns museum.

Foto Rolf Hammarskiöld

Onsdag 12 juli kl. 13.00 – 14.30
Fredriksborgs fästning från insidan

Foto Erik Himmelstrand

Hör berättelsen om den unika 1700-talsfästningen och om de stora satsningar på försvaret som genomfördes i närområdet efter förlusten i det stora nordiska kriget. Passa på att äta eller fika på Fredriksborg hotell med sagolik utsikt över Oxdjupet och skärgården. Denna dag tar ciceronen Erik Himmelstrand, dagligdags museichef på Vaxholms Fästnings museum, dig runt i den spännande miljön.

Träffpunkt: Utanför fästningen kl. 13.00, parkering vid Fredriksborg hotell.

Ciceron: Erik Himmelstrand, museichef på Vaxholms Fästnings Museum.

Onsdag 19 juli kl. 18.00 – 19.30
Från Ålstäket till Viks gård – vikingar och järnvägsdrömmar

Mellan näset Torsby- och Grisslingefjärdarna gick en gång ett sund som så småningom blev ett smalt ”stäk” med pålade, fasta fiskeredskap. Vid Ålstäket ligger idag en trafikrondell, men i närheten står den s.k. Rysstenen som enligt traditionen minner om ryska krigsfartygs försök att tränga igenom stäket 1719. Från 1900-talets början finns hus och lämningar efter det strandade järnvägsprojektet Wärmdö järnväg. Vid Viks gård finns de äldsta spåren efter mänsklig verksamhet i området i form av järnåldersgravfält och vikingatida gårdsplats. Lars Dahlberg är ordförande i Värmdö Skeppslags fornminnesförening och berättar kunnigt om platserna vi går mellan, allt i pratvänligt tempo.

Träffpunkt: Vid korvkiosken nära Ålstäket kl. 18.00.

Ciceron: Lars Dahlberg, ordf. Värmdö Skeppslags fornminnesförening.

Foto Värmdö Skeppslags fornminnesförening

Torsdag 27 juli kl. 19.00 – 20.30

Norra bruksgatorna – historien och arkitekturen

Vandring i gamla Gustavsberg vid kyrkan, med bruksgator från 1870-talet och framåt. Miljön kännetecknas av hus i raka led, snickarglädje, ståtliga trädalléer och prunkande trädgårdar. Området ritades av Magnus Isaeus, en av tidens ledande

arkitekter. Husen byggdes för porslinsfabrikens förmän och yrkesskickliga anställda. Den förnäma Grindstugatan fick därför heta Herrskapsgatan i folkmun. Husen klarade sig undan efterkrigstidens rivningsvåg och har sedan dess hört till det bästa Gustavsberg har att visa upp av genuin bruksbebyggelse. Johan Aspfors är antikvarie vid kulturmiljöenheten på Länsstyrelsen och är återkommande ciceron på våra sommarvandringar.

Träffpunkt: Framför Gustavsbergs porslinsmuseum kl. 19.00.

Ciceron: Johan Aspfors, 1:e antikvarie vid Stockholm länsstyrelse.

Foto Johan Aspfors

Torsdag 3 augusti kl. 16.00 – 17.30
Bebyggelsen i Sandhamn

Sandhamn har en intressant tillkomsthistoria som hänger samman med en farled och dess behov av lotsar, tullfolk och fyrar. Så småningom lockades sommargäster och konstnärer hit tack vare öns sandstränder och vackra natur. I

Sandhamn finns en spännande blandning av ålderdomliga lotsstugor från 1700- och 1800-talen, sommarvillor från förra sekelskiftet, Tullhus från 1700-talet och KSSS:s klubbhus från 1897. Kommunantikvarie Lenore Weibull lotsar genom Sandhamns myllrande bebyggelsemiljö och delar medryckande med sig av sin kunskap om byns kultur- och arkitekturhistoria. **Träffpunkt:** Utanför Tullhuset i Sandhamn kl. 16.00. För båttidtabell, se waxholmsbolaget.se.

Ciceron: Lenore Weibull, kommunantikvarie Värmdö kommun.

Foto Johan Aspfors

Torsdag 10 augusti kl. 18.00 – 19.30

Gustavsbergs porslinsfabrik –
historien och arkitekturen

Foto Värmdö kommun

Gustavsbergs porslinsfabrik grundades 1825. Fabriksanläggningen ligger kvar på samma plats sedan starten och erbjuder idag ett brett spektrum av byggnader från verksamhetens 170-åriga historia. Området är sedan 2010-talet i stor förvandlingsprocess till förmån för byggande av bostäder. Många av de fabriksanknutna byggnaderna och ugnarna har rivits under årens lopp, men ännu finns viktiga delar kvar från porslinsfabrikens guldålder. Vandringen leds av Lena Gullmert, tidigare kulturchef på Värmdö kommun, som kunskapsrikt och engagerat berättar om fabriken historia och byggnadernas arkitektur. **Träffpunkt:** Vid vattenhjulet, Chamottevägen 2, kl. 18.00. **Ciceron:** Lena Gullmert, antikvarie och arkeolog, tidigare kulturchef Värmdö kommun.

Torsdag 17 augusti kl. 18.00 – 19.30

Nyvarps gård – Värmdölandets pärla

Nyvarps gård, på Värmdölandets norra del nära Lindalssundet, räknas som en av kommunens bäst bevarade gårdar. I över 200 år var Nyvarp länsman-boställe. Huvudbyggnaden och dess flyglar bär alltjämt prägel av länsman Cederbergs verksamhet åren 1840–1885. På

Foto Marielle Hellman

1900-talet övergick gården till Domänverket och från denna tid är den monumentala ekonomibyggnaden som ligger i Nyvarps ladugårdsbacke. Denna dag presenteras gården av läns museets bebyggelseantikvarie Rolf Hammarskiöld. **Träffpunkt:** På Nyvarps gårdsplan kl. 18.00. **Ciceron:** Rolf Hammarskiöld, bebyggelseantikvarie vid Stockholm läns museum.

Torsdag 24 augusti kl. 18.00 – 19.30

Fajansparken och
Gustavsbergs allé

Fotomontage Värmdö kommun

Har du uppmärksammat att cirkulationsplatserna är utformade med inspiration från Stig Lindbergs grafiska mönster? Vi går en promenad genom de nya områdena i Porslins kvarteren med landskapsarkitekten Anna Enberg som ciceron. Anna berättar om gestaltningsarbetet av Gustavsbergs allé och Fajansparken. Fajansparken kommer att bli ett rekreativt stråk med grönska, torgtor och konstverk när hela området är utbyggt. **Träffpunkt:** Vid vattenhjulet, Chamottevägen 2, kl. 18.00. **Ciceron:** Anna Enberg, landskapsarkitekt Värmdö kommun.

Söndag 27 augusti kl. 13.00 – 16.00

LONA-dag vid Farsta gravfält

Farsta gravfält hyser höga natur-, kultur- och rekreative värden. För att ytterligare höja värdena pågår ett LONA-projekt på platsen (LONA är en förkortning på lokal naturvårds-sättning, som länsstyrelsen ger bidrag till). Denna dag berättar kommunen om det pågående projektet, om historiken på Farsta gravfält med omgivning och de naturvärden som finns i området. Det kommer att finnas möjlighet att gå tipspromenad och vi bjuder på fika. Guidade turer sker vid flera tillfällen under dagen och berör både natur-, kulturmiljö och de lokala naturvårdsåtgärder som sker.

Foto Sabina Plomin

Plats: Farsta gravfält ligger vid korsningen Odelbergs väg-Båtvägen i Gustavsberg. Vi är på plats mellan kl. 13.00-16.00. **Ciceron:** Viveca Jansson, kommunekolog Värmdö kommun, och Anna Enberg, landskapsarkitekt Värmdö kommun.

Pris och information

Arr: Kultur- och fritidsenheten.

Vandringarna är kostnadsfria och tar mellan 1–1,5 timme. Ingen föranmälan krävs. För frågor om tillgänglighet, var vänlig kontakta Ewa Juneborg 070-249 23 88

Omslagsbild: Mostphotos.

Redaktör: Ewa Juneborg, byggkult.se

Layout: sunnymountain.se

Tryck: Skilltryck, Skillingaryd.

Sommar- vandringar

Juni – augusti 2017

VÄRMDÖ KOMMUN